

Кононова О.Є.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства,
здобувач кафедри менеджменту, управління проектами і логістики
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Kononova Aleksandra

Ph.D. in Economic, Assoc. Prof. of dept.
«Accounting, Economy and Human Management Enterprise»,
Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ І КРАЇНАХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

TRENDS OF BUILDING DEVELOPMENT OF DEVELOPED COUNTRIES AND DEVELOPING COUNTRIES

Дослідження основних напрямів та тенденцій розвитку будівельної галузі в інших країнах є достатньо важливим завданням з огляду на те, що ця сфера займає провідне місце в національній економіці, потребує вдосконалення, зважаючи на найкращі досягнення зарубіжного досвіду. Вивчення становлення будівництва в економічно розвинених та країнах, що розвиваються, дасть змогу створити загальні вектори розвитку, встановити чинники, які впливають на такі результати, оцінити сучасні особливості, які притаманні тим або іншим економікам. У рамках нашого дослідження проаналізовано основні аспекти розвитку будівельної галузі на рівні розвинених країн та країн, що розвиваються. Представлена методика передбачає виділення основних етапів оцінки стану та тенденцій розвитку будівельної галузі розвинутих країн і країн, що розвиваються (три етапи, а саме: встановлення оціночних показників, класифікація досліджуваних країн за рівнем розвитку будівельної галузі, виявлення основних трендів розвитку будівельної галузі у досліджуваних країнах).

Ключові слова: розвиток, будівельна галузь, методика, обсяг виробленої будівельної продукції, індекс розвитку будівельної галузі.

Исследование основных направлений и тенденций развития строительной отрасли в других странах является достаточно важной задачей ввиду того, что эта сфера занимает ведущее место в национальной экономике, требует усовершенствования, учитывая лучшие достижения зарубежного опыта. Изучение становления строительства в экономически развитых и развивающихся странах позволит создать общие векторы развития, определить факторы, которые влияют на результаты, оценить современные особенности, присущие тем или иным экономикам. В рамках нашего исследования проанализированы основные аспекты развития строительной отрасли на уровне развитых и развивающихся стран. Представленная методика предусматривает выделение основных этапов оценки состояния и тенденций развития строительной отрасли в развитых и развивающихся странах (три этапа, а именно: установление оценочных показателей, классификация исследуемых стран по уровню развития строительной отрасли, выявление основных трендов развития строительной отрасли в исследуемых странах).

Ключевые слова: развитие, строительная отрасль, методика, объем произведенной строительной продукции, индекс развития строительной отрасли.

The study of the main trends and trends in the construction industry in other countries is a rather important task, given that this area occupies a leading position in the national economy, needs to be improved in the light of the best achievements of foreign experience. As part of our study, the main aspects of the construction industry development at the level of developed and developing countries will be analyzed. The presented methodology provides for the identification of the main stages of the assessment of the state and development trends of the construction industry in developed and developing countries (three stages, namely: the establishment of valuation indicators, the classification of the studied countries on the level of development of the construction industry, the identification of the main trends of the construction industry in the studied countries). The method of evaluation we created based on the use of the method of systematization, comparative analysis. At the level of valuation indicators, the following are considered to be traditional in the context of this analysis, in particular: the volume of construction products produced (construction works) by enterprises of the country (Vcp); Building Products Index (Ibp). These indicators will allow us to determine the overall picture of the development of the industry, and the Building Product Index (Ibp) will show trends in growth or decline at the national level. In this case, an important aspect of studying the construction industry is the question of its actual development within the human potential (population of the country) and the country's territory. To do this, we suggest using the Building Industry Development Index for Human Potential (Icdr) [author's development] and the Building Industry Development Index relative to the country (Icdrt) [author's development].

Keywords: development, construction industry, methodology, volume of manufactured construction products, index of development of the construction industry.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У нинішніх умовах одним із визначальних аспектів функціонування економічних систем (підприємств, галузей, економіки) є вибір напрямів розвитку, який розробляється та обґрунтовується на стратегічному рівні в рамках певного суб'єкта управління. Зокрема, в умовах підвищення рівня відкритості ринків лідери тих або інших внутрішніх ринків, у тому числі будівельної галузі, можуть втратити конкурентні позиції й поступитися новим, інноваційним компаніям, які мають більш адаптивні, гнучкі стратегії розвитку. За даним напрямом існує масштабний спектр наукових розвідок, їх потрібно чітко систематизувати та виділити положення, які дадуть змогу сформулювати уніфікований підхід до можливих видів стратегій розвитку економічних систем залежно від тих або інших ознак, їх характеристики тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання, пов'язані з розвитком будівельної галузі, знайшли відображення в роботах О. Токаревої, К. Крикуна, П. Рогожина, А. Гойко та ін. Проблематиці функціонування та розвитку підприємств будівельної галузі присвячено роботи А. Асаула, В. Божанової, Н. Верхоглядової, В. Вечерова, А. Дружиніна, В. Залуніна, О. Іванілова, Ю. Калугіна, В. Конащук, В. Млодецького, В. Опекунова, Ю. Орловської, І. Поповиченко, І. Полякова, А. Радкевича, В. Торкатюка, Р. Тяна, О. Цуцаєва, Л. Шутенка та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У даному дослідженні запропоновано використання Індексу розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdpr) (авторська розробка) та Індексу розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) (авторська розробка). Зазначені показники створено за аналогією показника ВВП на душу населення. Згідно з авторською позицією, Індекс розвитку будівельної галузі (Icdpr) висвітлює стан розвитку галузі на душу населення, а Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) – стан розвитку галузі в територіальному вимірі (на один квадратний метр).

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою дослідження є визначення методики оцінки стану та тенденцій розвитку будівельної галузі в розвинених країнах і країнах, що розвиваються.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Методики оцінки створено нами на підставі використання методу систематизації, порівняльного аналізу, її схему наведено в табл. 1. Представлена методика передбачає виділення основних етапів оцінки стану та тенденцій розвитку будівельної галузі в розвинутих країнах і країнах, що розвиваються (три етапи, а саме: встановлення оціночних показників, класифікація досліджуваних країн за рівнем розвитку будівельної галузі, виявлення основних трендів розвитку будівельної галузі у досліджуваних країнах). На рівні оціночних показників визначено такі, які прийнято вважати традиційними в контексті даного аналізу, зокрема Обсяг виробленої будівель-

ної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp); Індекс будівельної продукції (Ibp). Ці показники дадуть змогу визначити загальну картину розвитку досліджуваної галузі, а Індекс будівельної продукції (Ibp) покаже тенденції зростання або скорочення на національному рівні.

При цьому важливим аспектом вивчення будівельної галузі є питання її фактичного розвитку в рамках людського потенціалу (чисельності населення країни) та території країни. Для цього запропоновано використання Індексу розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdpr) (авторська розробка) та Індексу розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) (авторська розробка). Зазначені показники створені за аналогією показника ВВП на душу населення. Згідно з авторською позицією, Індекс розвитку будівельної галузі (Icdpr) висвітлює стан розвитку галузі на душу населення, а Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) – стан розвитку галузі у територіальному вимірі (на один квадратний метр). Такий підхід, на наше переконання, дасть змогу оцінити рівень досягнень та розвитку будівельної галузі з огляду на фактичний людський та територіальний потенціал країни. Згідно з положеннями запропонованої методики, визначається етап класифікації досліджуваних країн за рівнем розвитку будівельної галузі. У рамках цього етапу визначено здійснення систематизації країн залежно від значень Індексу розвитку будівельної галузі (Icdpr) та Індексу розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) за категоріями держав із високим, середнім, низьким рівнями розвитку. Етап виявлення основних трендів розвитку будівельної галузі у досліджуваних країнах є заключним у структурі поданої методики. Він пов'язаний із виявленням та констатацією основних тенденцій, які забезпечували розвиток будівельної галузі у досліджуваних країнах. Наукова новизна представленої методики полягає у тому, що вперше пропонується підхід до оцінки рівня розвитку будівельної галузі країни через призму інтегрованих параметрів обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни, чисельності населення та території (площі) країни.

Перейдемо до аналізу стану та тенденцій розвитку будівельної галузі в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. У табл. 2 наведено динаміку оціночних показників розвитку будівельної галузі деяких розвинених країн за 2014–2018 рр. Показники розраховувалися згідно з положеннями авторського підходу, викладеного в табл. 1. Проведемо аналіз отриманих результатів, які визначають картину розвитку будівельної галузі досліджуваних розвинених країн, серед яких виділено Німеччину, Іспанію, Польщу, Данію. Відповідно до оціночних даних, представлених у табл. 2, аналітичних даних розвитку тенденцій будівельної галузі розвинених країн, можна констатувати таке:

1) У Німеччині обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp) демонстрував зростання впродовж 2014–2018 рр. Станом на 31.12.2018 значення цього показника дорівнювало 241 863,83 млн дол. США. Відзначена динаміка вказаного показника відбивається в позитивних змінах Індексу будівельної продукції

**Методика оцінки стану та тенденцій розвитку будівельної галузі
в розвинених країнах і країнах, що розвиваються**

Етап / № з/п	Найменування етапу / Назва показника	Характеристика та порядок визначення, розрахунку
1	2	3
I	Встановлення оціночних показників	
1	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp})	Визначається у вартісному вимірі за функціональним підходом (є способом узагальнень результатів, згідно з яким показники розвитку систематизують за видами діяльності, які мають ознаки однорідності). Інформаційні джерела: офіційні статистичні дані. Здійснюється оцінка: динаміки обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт); динаміки обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) за видами; структури виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни підприємствами країни за досліджуваний період. Для умов уніфікації всі статистичні дані переводяться в дол. США
2	Індекс будівельної продукції (I_{bp})	Визначається динаміка показника на рівні підприємств країни за досліджуваний період, здійснюються висновки щодо розвитку (у разі зростання показника), скорочення (за умов скорочення показника) росту будівельної галузі країни. Розраховується самостійно або визначається за офіційними статистичними даними
3	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I_{cdp}) (авторська розробка)	$I_{cdp} = V_{cp} / Pop$, де Pop – чисельність населення країни. Інформаційні джерела: офіційні статистичні дані. Розраховується значення індексу за досліджувані роки, аналізується його динаміка, здійснюються висновки. Встановлюється, що високе значення індексу показує високий рівень розвитку будівельної галузі країни
4	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I_{cdpt}) (авторська розробка)	$I_{cdpt} = V_{cp} / Ars$, де Ars – площа країни. Інформаційні джерела: офіційні статистичні дані. Розраховується значення індексу за досліджувані роки, аналізується його динаміка, здійснюються висновки. Встановлюється, що високе значення індексу показує високий рівень розвитку будівельної галузі країни
II	Класифікація досліджуваних країн за рівнем розвитку будівельної галузі (за двома індексами розвитку будівельної галузі)	Залежно від значень індексів розвитку будівельної галузі (I_{cdp} та I_{cdpt}) класифікуються досліджувані країни. Визначаються країни з високим, середнім, низьким рівнями розвитку будівельної галузі
III	Виявлення основних трендів розвитку будівельної галузі у досліджуваних країнах	Інформаційні джерела: офіційні статистичні дані та аналітичні дані надійних інформаційних, наукових видань. Визначаються, характеризуються основні тенденції, які забезпечували розвиток будівельної галузі у досліджуваних країнах

Джерело: авторська розробка

(I_{bp}), а саме протягом цього періоду зазначений Індекс характеризувався зростанням. Найбільше збільшення Індeksu (на 2,7%) відзначено в 2016 р. порівняно з 2015 р. Як видно з даних табл. 2, незважаючи на високі показники розвитку будівельної галузі в країні, у 2015 р. порівняно з 2014 р., як і в останні два досліджувані роки (2017–2018 рр.), відбувається зниження темпів зростання обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp}) і Індeksu будівельної продукції (I_{bp}).

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I_{cdp}) у Німеччині за 2014–2018 рр. демонстрував хоча й незначне, але стійке зростання. Станом на кінець 2018 р. він становив 2 939,04 дол. США на одну особу. Це високий показник, він свідчить про розвиток будівельної галузі в країні на рівні високого показника чисельності населення (82,3 млн осіб). Досліджувана галузь знаходиться в стадії розвитку. Ін-

декс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I_{cdpt}), як і попередній показник, стабільно зростає. Його значення на кінець 2018 р. дорівнювало 0,64 дол. США на 1 кв. м, це високе значення використання території у рамках функціонування будівельної сфери.

Зазначений факт скорочення темпів зростання обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами Німеччини фахівці, науковці пов'язують [9] із тим, що темпи зростання інвестицій у нове житлове будівництво в 2017 р. порівняно з 2016 р. скоротилися на 2,3%, а в 2018 р. порівняно з 2017 р. – на 3%. Дослідження свідчать, що скорочення рівня інвестування у нове житлове будівництво, яке на кінець 2018 р. становило приблизно 1/3 усього житлового будівельного сектору, є тенденцією останніх двох років (2017, 2018 рр.). За даними аналітичних джерел, пріоритетом інвестування, яке в перспективі тільки буде зростати, стає

**Динаміка оціночних показників розвитку будівельної галузі
деяких розвинених країн за 2014–2018 рр. [1–8]**

№ з/п	Країна / Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4	5	6	7
I	Німеччина					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V _{ср}), млн дол. США	227771,788	228228,24	234320,58	239944,27	241863,83
	Індекс будівельної продукції (I _{bp})	101,8	100,2	102,7	102,4	100,8
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I _{сдр})	2793,2251	2793,23	2860,54	2922,08	2939,04
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I _{сдрт})	0,64	0,64	0,66	0,67	0,68
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	81,5443734	81,707789	81,914672	82,114224	82,293457
	Площа (територія) країни, кв. м	357386	357386	357386	357386	357386
II	Іспанія					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V _{ср}), млн дол. США	54885,579	56524,798	57619,57	60097,212	62981,878
	Індекс будівельної продукції (I _{bp})	98,3	103,0	101,9	104,3	104,8
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I _{сдр})	1173,52	1218,27	1243,21	1296,47	1357,44
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I _{сдрт})	0,11	0,11	0,11	0,12	0,12
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	46,77	46,397554	46,347576	46,354321	46,397452
	Площа (територія) країни, кв. м	505990	505990	505990	505990	505990
III	Польща					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V _{ср}), млн дол. США	38042,5269	35075,21	34268,48	34885,313	41129,784
	Індекс будівельної продукції (I _{bp})	91,9	92,2	97,7	101,8	117,9
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I _{сдр})	1000,810	923,362	903,037	920,263	1086,423
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I _{сдрт})	0,122	0,112	0,110	0,112	0,132
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	38,011735	37,986412	37,948016	37,908	37,858
	Площа (територія) країни, кв. м	312679	312679	312679	312679	312679
IV	Данія					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V _{ср}), млн дол. США	20120,9	20425,6	21435	22336,3	23450,3
	Індекс будівельної продукції (I _{bp})	107,1	101,5	104,9	104,2	105,0
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I _{сдр})	3553,97	3590,56	3752,71	3895,72	4075,23
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I _{сдрт})	0,47	0,47	0,50	0,52	0,54
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	5,66152	5,688695	5,71187	5,733551	5,754356
	Площа (територія) країни, кв. м	43094	43094	43094	43094	43094

реконструкція та модернізація житлового будівництва. Іншою важливою тенденцією 2017–2018 рр. у будівельній галузі Німеччині можна назвати зростання обсягів інфраструктурного будівництва (на 2% в 2017 р., на 3,5% в 2018 р.) за рахунок інвестицій в автомобільні дороги, водні шляхи, залізничну систему (12,6 млрд євро в 2017 р., 14 млрд євро в 2018 р.).

2) В Іспанії обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp}) стабільно зростав за період 2014–2018 рр. На кінець 2018 р. цей показник становив 62 981,878 млн дол. США. Ріст зазначеного показника характеризує Індекс будівельної продукції (I_{bp}), який також збільшувався за даний період. Станом на 31.12.2018 він становив 104,8%. Найважливішою тенденцією, яка визначає весь розвиток будівництва в Іспанії починаючи з 2017 р., за твердженням дослідників, є будівництво нового житла у високому ціновому сегменті, яке в майбутньому придбають заможні іноземці з РФ, Китаю. Крім зростання обсягів будівництва житлових будинків високого цінового сегменту (близько 5% щороку з 2017 р.), відзначається також тенденція збільшення будівництва квартир середнього цінового сегменту (3,5% зростання у 2017 р., 4% – у 2018 р.). Станом на 31.12.2018 частка нового житлового будівництва в його загальному складі в Іспанії дорівнювала близько 73%, станом на 31.12.2017 – 67%.

За даними табл. 2, Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I_{cdr}) в Іспанії за 2014–2018 рр. демонстрував стійке зростання і на кінець 2018 р. дорівнював 1 357,44 дол. США на одну особу. Вказаний показник знаходиться на середньому рівні й свідчить про відповідний розвиток будівельної галузі в країні на рівні високого показника чисельності населення (46,397452 млн осіб). Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I_{cdpt}) зростав починаючи з 2017 р. Його значення на кінець 2018 р. дорівнювало 0,12 дол. США на 1 кв. м, це середнє значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі.

3) У Польщі обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp}) демонстрував стабільне зростання впродовж 2017–2018 рр. У 2014–2016 рр. цей показник змінювався через нестабільний інвестиційний клімат, невизначеність інвесторів щодо вкладання в зазначену галузь. Станом на 31.12.2018 він дорівнював 41 129,784 млн дол. США. Зростання цього показника в 2017–2018 рр. зумовило зростання Індeksu будівельної продукції (I_{bp}), який також збільшувався за даний період. На кінець 2018 р. цей індекс становив 117,9%.

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I_{cdr}) у Польщі за 2017–2018 рр. визначався стійким зростанням, що пов'язано зі стабілізацією інвестування в галузь. Станом на кінець 2018 р. він становив 1 086,423 дол. США на одну особу. Це середнє значення показника, що свідчить про відповідний рівень розвитку будівельної галузі в країні на рівні достатньо високого показника чисельності населення (37,858 млн осіб). Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I_{cdpt}), як і попередній показник, стабільно зростав у 2017–2018 рр. Значення цього Індeksu на кінець

2018 р. дорівнювало 0,132 дол. США на 1 кв. м, це середнє значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі.

Серед основних тенденцій, які визначили зростання будівельної галузі в 2017–2018 рр., стало зростання інфраструктурного будівництва (8% у 2017 р., 8,1% – у 2018 р.) (залізничне, дорожнє (понад 100 проектів) будівництво, будівництво у сфері водопостачання, енергії).

4) У Данії обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp}) демонстрував стабільне зростання впродовж 2014–2018 рр. У 2017–2016 рр. цей показник також відзначався збільшенням темпів росту через упродовження проекту нежитлового будівництва комплексних лікарень по всій країні (мають назву «супершпиталі»), 10 з яких передбачено створити на базі існуючих, а шість – повністю нові. На здійснення цього проекту спрямовано 5 400 млн. євро на шість років (із 2017 по 2022 р.) [11]. Отже, тенденцією 2017–2018 рр. є активізація нежитлового будівництва комплексних лікарень по всій країні, зумовлена інвестуванням у відповідний проект. Станом на 31.12.2018 обсяг виробленої будівельної продукції дорівнював 23 450,3 млн дол. США.

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (I_{cdr}) у Данії за 2014–2018 рр. відзначався стійким зростанням. Станом на кінець 2018 р. він становив 4 075,23 дол. США на одну особу. Це високе значення показника і свідчить про високий рівень розвитку будівельної галузі в країні на рівні достатньо невисокого показника чисельності населення (5,75 млн осіб). Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (I_{cdpt}), як і попередній показник, стабільно зростав у 2014–2018 рр. Значення цього Індeksu на кінець 2018 р. дорівнювало 0,54 дол. США на 1 кв. м, це високе значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі.

У табл. 3 подано динаміку оціночних показників розвитку будівельної галузі деяких країн, що розвиваються, за 2014–2018 рр. Показники розраховувалися відповідно до положень авторського підходу, викладеного в табл. 1. Здійснимо аналіз отриманих результатів, які визначають картину розвитку будівельної галузі досліджуваних країн, що розвиваються, серед яких виділено Білорусь, Казахстан, Вірменію. Згідно з оціночними даними, представленими в табл. 3, аналітичними даними розвитку тенденцій будівельної галузі країн, що розвиваються, можна відзначити таке:

1) У Казахстані обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (V_{cp}) суттєво коливався впродовж 2014–2018 рр. Найбільш негативні явища відзначалися в 2015 р., коли вказаний показник скоротився на 6 094 млн дол. США (41,67%). Із 2016 р. спостерігається поступове зростання галузі, хоча темпи росту не вирізняються збільшенням. Станом на 31.12.2018 цей показник дорівнював 10 982,056 млн дол. США. Збільшення вказаного показника в 2016–2018 рр. зумовило зростання Індeksu будівельної продукції (I_{bp}), який також збільшувався за даний період. Станом на кінець 2018 р. цей Індекс становив 104%.

Динаміка оціночних показників розвитку будівельної галузі деяких країн, що розвиваються, за 2014–2018 рр. [12–17]

№ з/п	Країна / Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4	5	6	7
I	Казахстан					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp), млн дол. США	14627,7233	8533,5287	9755,3638	10559,67	10982,056
	Індекс будівельної продукції (Ibp)	92,1	58,3	114,3	108,2	104,0
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp)	848,6932	487,6741	548,9956	585,1943	599,3186
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt)	0,0054	0,0031	0,0036	0,0039	0,0040
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	17,235584	17,498424	17,769475	18,044724	18,324237
	Площа (територія) країни, кв. м	2725000	2725000	2725000	2725000	2725000
II	Білорусь					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp), млн дол. США	5477,9	4858,9	4139,8009	4359,5073	4562,0891
	Індекс будівельної продукції (Ibp)	94,3	88,7	85,2	105,3	104,6
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp)	577,7766	511,57	435,54	459,28	480,17
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt)	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	9,481	9,498	9,505	9,492	9,501
	Площа (територія) країни, кв. м	207600	207600	207600	207600	207600
III	Вірменія					
	Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp), млн дол. США	997,544086	994,00681	847,47761	859,24236	870,72577
	Індекс будівельної продукції (Ibp)	106,6	99,6	85,3	101,4	101,3
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp)	332,606	330,023	280,356	283,219	285,967
	Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt)	0,034	0,033	0,028	0,029	0,029
	Вихідні дані:					
	Чисельність населення країни (Pop), млн осіб	2,999173	3,011933	3,022866	3,033839	3,044852
	Площа (територія) країни, кв. м	29743	29743	29743	29743	29743

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp) у Казахстані визначався стійким зростанням у 2016–2018 рр., коли почали зростати обсяги будівництва. Станом на кінець 2018 р. він становив 599,3186 дол. США на одну особу. Це низьке значення показника, воно свідчить про відповідний рівень розвитку будівельної галузі в країні на рівні достатньо значного показника чисельності населення (18,324237 млн осіб). Порівняно зі значеннями цього показника в інших країнах, що розвиваються, можна відзначити, що Казахстан є одним із лідерів за його значенням. Відповідно, це стосується цієї катего-

рії країн. Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt), як і попередній показник, стабільно зростав у 2016–2018 рр. Значення цього індексу на кінець 2018 р. дорівнювало 0,004 дол. США на 1 кв. м, це низьке значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі.

2) У Білорусі обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp) змінювався за період 2014–2018 рр. Кризові явища спостерігалися в 2015 р., коли цей показник зменшився на 619 млн дол. США (11,3%), у 2016 р. – скорочення на 719 млн дол. США (14,8%).

Класифікація досліджуваних розвинених країн та країн, що розвиваються, за рівнем розвитку будівельної галузі (за двома індексами розвитку будівельної галузі) станом на 31.12.2018

Із 2017 р. відбувалося поступове зростання галузі, хоча темпи росту не вирізняються збільшенням. На кінець 2018 р. цей показник дорівнював 4 562,0891 млн. дол. США. Ріст цього показника в 2017–2018 р. характеризує значення Індексу будівельної продукції (Ibp), який також збільшувався за даний період. Станом на кінець 2018 р. цей Індекс становив 104,6%. Білорусь характеризується низьким рівнем обсягу виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) порівняно з розвиненими країнами.

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp) у Білорусі за 2017–2018 рр. зростав з огляду на збільшення обсягів будівництва. Станом на кінець 2018 р. він становив 480,17 дол. США на одну особу. Вказаний показник є низьким, його рівень свідчить про відповідний рівень розвитку будівельної галузі в країні. Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) із 2015 р. скоротився і не демонстрував змін. Значення цього індексу на кінець 2018 р. дорівнювало 0,02 дол. США на 1 кв. м, це низьке значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі, але воно вище порівняно з аналогічним показником Казахстану.

3) У Вірменії обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами країни (Vcp) змінювався за період 2014–2018 рр. Кризові явища спостерігалися в 2014–2016 рр. Із 2017 р. спостерігалось поступове зростання галузі, хоча темпи росту не вирізняються збільшенням. На кінець 2018 р. даний показник дорівнював 870,72577 млн дол. США. Збільшення даного показника в 2017–2018 р. характеризує значення Індексу будівельної продукції (Ibp), який також збільшувався за даний період. За станом на кінець 2018 р. цей Індекс становив 101,3%.

Індекс розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp) у Білорусі за 2017–2018 рр. збільшувався з огляду на ріст обсягів будівництва. Станом на кінець 2018 р. він становив 285,967 дол. США на одну особу. Зазначений показник є низьким, його рівень свідчить про відповідний рівень розвитку будівельної галузі в країні. Індекс розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt) із 2017 р. зріс. Значення цього Індексу на кінець 2018 р. дорівнювало 0,029 дол. США на 1 кв. м, що свідчить про те, що спостерігалось низьке значення використання територій у рамках функціонування будівельної галузі.

За результатами аналізу стану розвитку будівельної галузі досліджуваних розвинених країн та країн, що розвиваються, нами було здійснено їх класифікацію станом на 31.12.2018 за рівнем розвитку будівельної галузі (за двома індексами розвитку будівельної галузі) відповідно до авторської методики (табл. 4). Відповідно до результатів табл. 4, встановлено межі індексів розвитку будівельної галузі.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У ході дослідження розроблено авторський підхід до оцінки стану та тенденцій розвитку будівельної галузі в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. У рамках авторської методики запропоновано порядок розрахунку Індексу розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp) та Індексу розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt).

№ з/п	Категорія та рівень розвитку будівельної галузі країн / Рівень Індексу	Значення
1	2	3
	За Індексом розвитку будівельної галузі відносно людського потенціалу (Icdp)	
I	Розвинені країни	
1	Данія (високий рівень)	4075,23
2	Німеччина (високий рівень)	2939,04
3	Іспанія (середній рівень)	1357,44
4	Польща (середній рівень)	1086,423
II	Країни, що розвиваються	
1	Казахстан (низький рівень)	599,3186
2	Білорусь (низький рівень)	480,17
3	Вірменія (низький рівень)	285,967
	За Індексом розвитку будівельної галузі відносно території країни (Icdpt)	
I	Розвинені країни	
1	Німеччина (високий рівень)	0,68
2	Данія (високий рівень)	0,54
3	Польща (середній рівень)	0,132
4	Іспанія (середній рівень)	0,12
II	Країни, що розвиваються	
1	Вірменія (низький рівень)	0,029
2	Білорусь (низький рівень)	0,02
3	Казахстан (низький рівень)	0,0040

Джерело: складено автором

Установлено, що визначення цих індексів дасть змогу оцінити рівень досягнень та розвитку будівельної галузі з огляду на фактичний людський та територіальний потенціал країни. Визначено, що наведений підхід до встановлення стану розвитку будівельної галузі оснований виключно на параметричній (кількісній) оцінці.

Бібліографічний список:

1. Budownictwo. Polska. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/przemysl-budownictwo-srodk-trwale/budownictwo/> (дата звернення: 31.05.2019).
2. Construction. Denmark. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_rakentaminen_en.html (дата звернення: 31.05.2019).
3. Construction. Germany. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: https://www.destatis.de/SiteGlobals/Forms/Suche/Presse/EN/Pressesuche_Formular.html?cl2Taxonomies_Themen_0=bauen (дата звернення: 31.05.2019).
4. Demography and population. Spain. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/en/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735570688 (дата звернення: 31.05.2019).
5. Industry, energy and construction. Spain. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/en/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735570688 (дата звернення: 31.05.2019).

6. Polska liczba ludności 37772243 (na żywo). Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://www.populationof.net/pl/poland/> (дата звернення: 31.05.2019).
7. Population of Denmark (2019 and historical). Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/denmark-population/> (дата звернення: 31.05.2019).
8. Population of Germany (2019 and historical). Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/germany-population/> (дата звернення: 31.05.2019).
9. Construction volume forecast: End of the new housing sector boom. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: https://www.diw.de/en/diw_01.c.574722.en/topics_news/construction_volume_forecast_end_of_the_new_housing_sector_boom.html (дата звернення: 31.05.2019).
10. Raport: Polskie spółki budowlane 2018. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/real-estate0/articles/raport-polskie-spolki-budowlane-2018.html> (дата звернення: 31.05.2019).
11. Sektor budowlany w Danii. Raport Sektorowy. Warszawa: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A. 26 s.
12. Население и миграция. Беларусь. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/naselenie-i-migratsiya/> (дата звернення: 31.05.2019).
13. Население Армении. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://countrymeters.info/ru/Armenia> (дата звернення: 31.05.2019).
14. Население Казахстана. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://countrymeters.info/ru/Kazakhstan> (дата звернення: 31.05.2019).
15. Объем строительства. Армения. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <https://www.armstat.am/ru/?nid=12&id=04001> (дата звернення: 31.05.2019).
16. Статистика инвестиций и строительства. Казахстан. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <http://stat.gov.kz/official/industry/16/statistic/7> (дата звернення: 31.05.2019).
17. Строительство и инвестиции в основной капитал. Беларусь. Дата оновлення: 31.05.2019. URL: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/realny-sector-ekonomiki/investitsii-i-stroitelstvo/> (дата звернення: 31.05.2019).
2. Construction. Denmark. Available at: https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_rakentaminen_en.html (accessed 31 May 2019).
3. Construction. Germany. Available at: https://www.destatis.de/SiteGlobals/Forms/Suche/Presse/EN/Pressesuche_Formular.html?cl2Taxonomies_Themen_0=bauen (accessed 31 May 2019).
4. Demography and population. Spain. Available at: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/en/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735570688 (accessed 31 May 2019).
5. Industry, energy and construction. Spain. Available at: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/en/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735570688 (accessed 31 May 2019).
6. Polska liczba ludności 37772243 (na żywo). Available at: <https://www.populationof.net/pl/poland/> (accessed 31 May 2019).
7. Population of Denmark (2019 and historical). Available at: <https://www.worldometers.info/world-population/denmark-population/> (accessed 31 May 2019).
8. Population of Germany (2019 and historical). Available at: <https://www.worldometers.info/world-population/germany-population/> (accessed 31 May 2019).
9. Construction volume forecast: End of the new housing sector boom. Available at: https://www.diw.de/en/diw_01.c.574722.en/topics_news/construction_volume_forecast_end_of_the_new_housing_sector_boom.html (accessed 31 May 2019).
10. Raport: Polskie spółki budowlane 2018. Available at: <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/real-estate0/articles/raport-polskie-spolki-budowlane-2018.html> (accessed 31 May 2019).
11. Sektor budowlany w Danii. Raport Sektorowy. Warszawa: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A. 26 s.
12. Naselenye y myhracyya. Belarus". Available at: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/naselenie-i-migratsiya/> (accessed 31 May 2019).
13. Naselenye Armenyy. Available at: <https://countrymeters.info/ru/Armenia> (accessed 31 May 2019).
14. Naselenye Kazaxstana. Available at: <https://countrymeters.info/ru/Kazakhstan> (accessed 31 May 2019).
15. Объем stroytel"stva. Armenyya. Available at: <https://www.armstat.am/ru/?nid=12&id=04001> (accessed 31 May 2019).
16. Statystyka ynvestycyj y stroytel"stva. Kazaxstan. Available at: <http://stat.gov.kz/official/industry/16/statistic/7> (accessed 31 May 2019).
17. Stroytel"stvo y ynvestycyy v osnovnoj kapytal. Belarus". Available at: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/realny-sector-ekonomiki/investitsii-i-stroitelstvo/> (accessed 31 May 2019).

References:

1. Budownictwo. Polska. Available at: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/przemysl-budownictwo-srodki-trwale/budownictwo/> (accessed 31 May 2019).